

Vicent Usó
Les ferides
del món

PODRIA SER VOSTÉ

Sí, és cert, tinc dues obsessions. La primera és la correcció lingüística. No puc evitar que m'irriten les faltes d'ortografia, les construccions infames que detecte en cartes, en tríptics, en avisos que pengen a les portes, als pilars, als aparadors de certes botigues. Soc professor de llengua, així que podeu dir-ne deformació professional, si voleu. La segona, el convenciment d'una certa capacitat premonitòria dels textos escrits. D'alguns, almenys. Ja sé que no sembla raonable, però no us ha passat mai de llegir una frase i tot seguit alçar la vista i contemplar aquella realitat que us acaba de descriure el text? Jo estic convençut que la realitat obeeix al dictat de la paraula. Us podria mostrar centenars d'exemples que he trobat als llibres, frases que, després de llegides, s'han concretat fins al detall més ínfim. En citaré només un cas, per no avorrir-vos: fa uns dies, esperava l'autobús i, com faig sempre, m'entretenia llegint. Quin llibre? Un poemari de Salvat-Papasseit que tenia obert per la pàgina 14, justament la 14, quan he sentit el renou del motor del vehicle que m'havia de recollir. El 14, òbviament. L'arribada ha interromput la lectura tot just en el darrer vers del poema «Encara el tram». El coneixeu? Segur que sí. És aquell que parla d'una dona que llig al tramvia i d'un admirador que la contempla sense poder veure-li els ulls. En aquell instant, la porta de l'autobús ha esbufegat davant meu i s'ha obert. He pujat una mica distret, no més que altres matins, i he alçat la vista per localitzar un seient buit. No n'hi havia cap, però la mirada se m'ha quedat enganxada en la contemplació d'una dona que llegia, asseguda dues files davant meu. Disculpeu-me si he oblidat el títol de la novel·la: en realitat, no importa. El que recorde bé és que el volum li cobria els ulls i que he delerat de seguida contemplar-los.

M'he fixat en les cames, que s'oferien bellíssimes al meu esguard, cobertes per mitges d'un teixit finíssim; en les mans, també, tan blanques que contrastaven amb la pell rosada que podia albirar; un mocador acabat de tornar de bugada li protegia el coll, talment com havia descrit el poeta; però els ulls, ai, els ulls, els ulls me'ls vedava el llibre que llegia i, per més que girava fulls i fulls i jo m'hi esforçava, estirant el coll, ha arribat la parada i m'he quedat amb el deler de saber-los, tal com havien pronosticat els versos: «que les cames se't veuen / i la mitja és ben fina; / i tot el tram ets tu. / Però els ulls no se't veuen». He baixat, doncs, i he caminat corprés fins al centre de salut, admirat del poder premonitori dels llibres i delerós de tornar a casa per explicar-li el fet a la dona, que es resisteix a creure-hi. He entrat una mica distret i, sense pensar-hi, he fet cap a la sala d'espera, i el primer que he vist ha estat un cartell penjat a la porta de la consulta del metge, i he llegit el missatge i la sang se m'ha glaçat. Deia així: «Per favor, no òbriga la porta. Podria haver-hi una persona a dins, i aquesta persona podria ser vosté». En aparença, el cartell anunciava un impossible, però jo sé que no ho és. En tinc massa proves, de la capacitat premonitòria de la paraula escrita. He respirat fondo, he intentat pensar que també aquesta capacitat deu tindre un límit, però no he aconseguit calmar-me. Durant l'espera, he sospesat seriosament abandonar la consulta, esperar uns dies, fins que algú s'adone de la incorrecció i substituïska el cartell. Però la necessitat de comprovar el presagi podia més que la por d'enfrontar-me al que anunciava. He resolt quedar-me i esperar la tanda, tot i que no estava gens convençut que fora el que més em convenia, i no podia evitar que les cames em tremolaren pel que sabia que trobaria allà dins. Perquè sí: ho sabia. Entraven i eixien pacients i jo mirava discretament d'aguaitar, però des de la meua posició no es veia res, ni encara que estirara el coll tant com podia. I no detectava en ells cap gest que no delatara la rutina més absoluta, però l'evidència no m'ha tranquil·litzat. Al contrari, temia el moment en què la veu metàl·lica del metge

pronunciara, a través de l'altaveu, el meu nom. Dubtava, tremolava, però m'hi he quedat. I el moment fatal ha arribat. La por m'ha retingut un instant, però, a la fi, cautelosament, he obert la porta. He entrat amb un nus a l'estómac i, de seguida, he vist que la cadira del pacient estava buida. He tancat els ulls, he deixat anar un sospir llarg. Anava a obrir de nou els ulls i saludar el metge quan una certesa terrible m'ha paraltitzat tots els membres.

LA JULIETA

El port està buit. Els operaris deuen estar dinant o fent la migdiada, al cap i a la fi falta una hora llarga fins que entren les primeres barques. La llotja encara està tancada i ni tan sols han arribat les furgonetes dels pescaters ni, per descomptat, els cotxes del públic que, cada vegada en menor nombre, sol vindre a la subhasta. Des que l'han automatitzada, no té el mateix encant, la veritat. Camine pel moll en silenci, entre cordes, deixalles i muntons de xarxes per adobar. Al meu pas, les gavines proven d'intimidar-me, temeroses que els robe les restes que venen a picotejar; si m'hi acoste massa, fan unes passes al costat i em contemplen desafiants o es llancen a volar en cercle per sobre del meu cap, i es queixen a crits. Els gats les miren silenciosos, distants. El solet de primavera accentua l'olor de peix i de petroli i de podrit. Hi arribe per fi. Els darrers mesos he vingut cada vesprada, després de dinar, a seure en el mateix lloc, l'estómac corcat per una esperança boja. És el banc del port des d'on millor es contempla la bocana, el primer lloc on es veuen arribar les barques que tornen després d'una jornada de calar les xarxes mar endins. Avui és l'últim dia que vinc, n'estic decidida, per això he agafat aquest pom de violetes, que he hagut de comprar perquè les del jardí no s'han recuperat del desastre. Perquè són les que més t'agraden, les que vas collir per a mi l'endemà de quan ens vam conèixer. Fa tres anys i mig, d'aquell moment, i sembla que ha passat una eternitat. Observe l'horitzó. La mar està en calma, no com aquell dia fatídic de setembre en què tot es va girar del revés. Tot, sí. Tot del revés.

Plovia com si s'acabara el món. Els dies següents vam saber que el temporal havia estat el més fort en molts anys, que havia arrasat

la costa i havia provocat talls de llum i afonat teulades i arruïnat collites, i havia posat en dificultats alguns creuers, que havien estat a punt de sotsobrar en aigües del sud de Mallorca. Un desastre. De naufragis, però, no va haver-n'hi cap constància fins que, a les costes d'Algèria, un bot va rescatar tres mariners. Exactament tres, com els tripulants de la Julieta. De la barca, però, no n'havien trobat traces i ells estaven tan dèbils que no podien donar raó de res, ni tan sols de qui eren. Al llarg d'aquell matí, quan ja havíeu salpat de port, els informatius van anunciar que la llevantada era molt més virulenta del que esperaven i que es recomanava a la població que no abandonara els domicilis. Però jo no vaig fer-ne cas. Recorde que no hi havia gavines que sobrevolaren les cobertes, aquell dia, i que els gats devien arraulir-se en algun racó, a recer de la tempesta que sacsejava les barques amarrades als norais i ho agranava tot. Els pocs operaris que necessitaven eixir a descobert es protegien amb uns impermeables grocs i massissos i em miraven estranyats que, amb aquell oratge, haguera acudit igualment a esperar-te. Camí del port, el paraigua, somogut pel vent, se'm girava del revés a cada pas i l'anorac que havia agafat del teu armari no impedia que la gelor humida m'inundara el cos sencer. Era una imprudència, ja ho sé, però no hi podia faltar: venia cada vesprada i esperava dele-rosa que la proa de la Julieta enfilara les aigües olioses del port i la seguia amb la mirada, i tu, quan em veies, em saludaves rialler des d'estribord. Més tard, quan ja havíeu descarregat les caixes de peix i havíeu netejat els arts i posat a punt la barca, caminaves de cara a mi amb aquell somriure de xiquet gran, els cabells despentinats i aspres, la pell daurada de salnitre i aquells ulls blaus que em van encisar des del primer dia, i ens donàvem un bes de benvinguda i després marxàvem de la mà a la Llar del Pescador i, drets a la barra, demanàvem una cervesa i alguna cosa per picar, i els vells et pre-guntaven si havíeu calat a la Barra Alta o a Subarra o a les Roques de Bamba, i com us havia anat i si havíeu agafat galls o palometes o sorells, i es queixaven que els joves d'ara no saben pescar com els

d'abans, i que ells coneixien on eren els caladors per la posició del far de l'illa Grossa en relació al Penyagolosa o les agulles de Santa Àgueda, no com ara que, si se us espatlava un d'aquells mecanismes moderns, no és que no trobaríeu les pesqueres sinó que ni tan sols sabríeu tornar a port, i tu els donaves la raó, i jo estava contenta de veure com reies i de riure amb tu. Eren els millors moments del dia, la resta no deixava de ser un ritual monòton que em conduïa lentament cap a aquell instant màgic.

Sé que, en part, és culpa meua, però no he tingut mai habilitat per fer amics. No és el meu fort, ja ho saps, però tampoc no n'he tingut necessitat: el grup que tenia al poble era el que s'havia anat formant sense voler, al carrer i als estudis. I no em va doldre massa deixar-los perquè sabia que, en canvi, et tindria a tu. En els dos anys i mig anys que visc al Grau, tampoc no he tingut temps de conèixer massa gent, la veritat, entre la casa i les oposicions; m'he deixat portar i no he fet intenció d'anar més enllà del teu cercle d'amistats. En tenia prou i massa. I he de reconèixer que, els darrers mesos, no han deixat d'interessar-se per mi, sobretot elles, i fins i tot m'han convençut algun dia per acompanyar-les, ni que fora a contracor, a fer una volta pel mercat del divendres, o al bar on solíem reunir-nos els caps de setmana. A la sala de ball on ens vam conèixer, però, no he tingut cor de tornar, i això que hi van cada dissabte, però presentar-m'hi sense tu seria com trair-te. Siga com siga, els agraiïsc de cor tot l'interés que hi han posat, però, a pesar de les hores que hem passat juntes, amb cap d'elles he fet prou confiança com per buscar refugi quan el vent del desànim em sacseja i les onades de la desesperació amenacen d'afonar-me del tot. I amb el veïnat he mantingut sempre una relació distant, ja ho saps, potser temerosa que, si els cedia un badall, se'm posarien dins de casa i no em deixarien en pau. Ho hem parlat moltes vegades, i jo sempre et deia que no volia que em passara com al poble. Allà, quan va faltar la mare, les veïnes no em deixaven viure, que si la vorera s'ha de llavar més de matí, que si la planxa és millor dur-la al dia, que

si les plantes del terrat ja no estan tan frondoses com quan vivia la mare, que si anit vas tornar massa tard. No m'he queixat mai, d'estar sola tot el dia, ja saps que m'agrada llegir i m'agrada cuinar i que passava moltes hores estudiant, i m'anava molt bé que no hi haguera veus que em viciaren el silenci a cada pas. Però sabia que, després de dinar, tenia una cita amb tu al moll i unes poques hores per davant per passar-les junts. I, clar, ara és tota una altra cosa.

És curiós que fera cap ací, al Grau. No ho hauria pensat mai, la veritat. I a tu tampoc se t'hauria passat pel cap mai que acabaries embolicant-te amb una aspirant a mestra. Però la vida trenca els nostres camins com vol. Per a tu, era una nit de dissabte més. Després de desembarcar, havies sopat amb uns amics i havíeu decidit, com féieu sovint, rematar la festa en aquella sala de ball. L'estranya, allà, era jo, que venia de fer un examen d'oposició a les aules de la Universitat Jaume I i després, amb les companyes, havíem decidit llogar un habitació d'hotel i desfogar aquella nit la tensió de tants dies. Te'n recordes? Vaig acostar-me a la barra a demanar una copa, però no aconseguia que em feren cas i ja començava a desesperar-me. No vaig adonar-me que arribaves i em va fer molta ràbia que, a penes alçares el braç, una de les cambreres se t'acostara amb un somriure als llavis, així que et vaig dir que, ja que t'havies colat, feres el favor d'invitar-me. Més tard, em diries que t'havia sorprès el to agre que havia fet servir. I la veritat és que no ho recorde; l'únic que sé és que no m'hauria atrevit a exigir-t'ho mai si no duguera ja al cos algunes copes. Et vas quedar mirant-me, un punt sorprès, i a mi els teus ulls blaus, blavíssims, em van descol·locar. Hi va haver un instant de paràlisi, com si el temps s'haguera aturat, un moment que sempre m'he imaginat com una bola que llisca per la carena d'una teulada a dues aigües, i que tant pot caure cap a un costat com cap a l'altre. Si s'haguera decantat cap al vessant contrari, hauríem continuat sent dos desconeguts i potser t'hauria oblidat, i tu a mi. Però la bola va lliscar a favor meu, tot i que, segons em confessaries més tard, no sabries explicar per què. No em coneixies

de res, el meu to havia sigut bastant insolent i tampoc no et vaig semblar especialment atractiva, però així són les coses. El cas és que em vas somriure i em vas demanar què volia prendre. Un gintònic. Li vas indicar a la cambrera que te'n posara dos. I de seguida ja els teníem al davant. Ets l'amo del local o què? Vas riure i els teus ulls es van contraure en un gest que em va semblar preciós. No deus ser de per ací, veritat? Valencianeta? Alacantina: d'Altea, exactament, la coneixes? No. És el poble més bonic de tot el País Valencià. Això s'hauria de veure. El cas és que ni tu ni jo vam tornar amb el grup d'amics que ens acompanyaven i que vam ballar i vam parlar i vam beure fins que el local va tancar. Després, vam caminar fins a l'hotel i potser t'hauria convidat a pujar, no ho sé, però compartia habitació amb dues companyes més, així que no hi havia cas.

No sé quantes vegades, durant els darrers mesos, dec haver fet el trajecte fins al mateix banc i a la mateixa hora. Cada dia, a excepció dels diumenges, ploguera o fera sol. Els treballadors del port em miraven i no deien res, però els seus ulls reflectien incomprensió, si no llàstima, i em seguien una estona i després tornaven als seus quefers. Contra el mur d'un dels edificis del port, sobre un munt de xarxes i andròmines diverses, encara hi ha una defensa de color taronja que porta retolat el nom de la Julieta. L'havíeu substituïda uns dies abans d'aquella vesprada de vent i de pluja que em canviaria la vida. El primer dia que la vaig veure, encara no sabia que es tractava d'una defensa defectuosa, i vaig pensar que per fi havíeu tornat. No sé qui em va explicar que no.

Després del desastre, el pare va vindre uns dies a quedar-se amb mi. Sé que, sense dir-me res, es va encarregar de fer papers i de solucionar alguns tràmits que jo no em veia amb cor d'abordar, i va intentar amb totes les forces que sentira que, amb ell al costat, trobaria la protecció que necessitava per passar aquells dies en què el dolor i l'esperança havien fet del meu cos el seu camp de batalla. Una vesprada, pocs dies abans que se n'haguera de tornar al poble, va preguntar-me què pensava fer amb la casa i jo el vaig mirar

sense entendre la pregunta. L'hauries de vendre, em va insinuar, i tornar a Altea. I com li ho explicaré, quan torne? No tornarà, Natàlia. Tu també creus que Fèlix és mort? Vaig trencar a plorar i no vaig voler seguir la conversa. Sé que va parlar amb les nostres amistats i que va demanar-los que passaren compte de mi, i també que em convenceren per posar a la venda la nostra casa. De fet, els dies següents, algunes de les amigues van vindre a prendre un cafè i, mentre parlàvem d'açò i d'allò (més elles que jo, que no volia sinó quedar-me sola per seguir mastegant en solitud la pena i el desconsol), deixaven caure que no podria pagar-la i que era bon moment i que, si volia quedar-m'hi, potser em convindria un pis més petit, però jo no em deixava convèncer. Ens havia costat molts esforços, comprar-la, i era la nostra llar. Però elles insistien. I jo els preguntava quina cara et posaria si, quan tornares, no pogueres obrir la porta amb la clau de sempre. Estava segura que, una vesprada, la proa de la Julieta tornaria a aguar per la bocana i navegaria lentament, a penes impulsada per la inèrcia, cap al moll i, quan estiguera a prop, tu et deixaries veure per estribord i alçaries la mà per saludar-me, i jo et somriuria feliç i esperaria el moment en què, una vegada endreçada la barca, caminariem de la mà cap a la Llar del Pescador i demanariem dues cerveses i alguna cosa per picar. Aleshores, es miraven entre elles i intercanviaven gestos de resignació i canviaven de tema.

Durant aquests mesos, he anat cada divendres al mercat, com tu em vas ensenyar, a comprar la fruita i la verdura que ens agrada menjar. La dels supermercats fa gust de suro o de plàstic, deies sempre, i es fa malbé de seguida. Igualment, he seguit parant taula per a dos, cada nit, i cuinant cada dissabte el polp com a tu t'agrada, conversant amb la teua presència invisible, desvetlant-me a l'hora en què tu t'alçaves sempre, consultant la cartellera per si el diumenge et vingueras de gust anar al cinema, i acudint cada vesprada al port a veure arribar les barques. I el cor se m'accelerava cada vegada que distingia la proa d'una d'elles. En seguia l'estela delerosa fins

que aconseguia identificar-la. I cada dia tornava la Marina II i la Regina i la Ferrera i totes les altres, però la Julieta no venia mai i els pescadors i els operaris em miraven i no deien res. I alguna de les àvies que acudien a la llotja a comprar morralla a tant el grapat se m'asseia al costat i em deia que ella es podia fer càrrec del que sentia perquè el seu Toni o el seu Cento tampoc havien tornat mai i que, de primeres, ella pensava que tot era un malson i que el seu germà apareixeria a boqueta nit i preguntaria pel sopar, i que m'havia de fer l'ànim perquè era molt jove i tenia tota la vida per davant, i a mi em pesava precisament això, tindre tanta vida per davant i no sentir el teu caliu a la vora. Un dissabte de matí, quan tornava de la pescateria de comprar el polp que havia de cuinar aquella nit, va cridar-me l'atenció un jersei que exposaven a l'aparador d'una tenda de roba i vaig entrar a preguntar. La dependenta me'l va mostrar i, en efecte, la llana era tan suau com l'havia imaginada i feia l'aspecte d'escalfar prou, així que vaig demanar si en tenien de la teua talla. La dona em va mirar estranyada i jo li vaig confirmar que, en efecte, era per a tu, que t'agradaven molt els jerséis de llana i aquell verd segur que t'encantaria. Però Fèlix..., va començar a dir amb una expressió d'espant i tota ella es va quedar tan rígida com si acabara de contemplar un fantasma. Me'l va plegar com si tinguera pressa per desfer-se de mi i es va equivocar en el canvi, i diria que va sospirar alleujada quan vaig eixir per la porta. L'endemà, vaig mostrar el jersei a una amiga, i aquesta devia telefonar al pare, perquè no va tardar gens a presentar-se a casa. Però jo no tenia cap intenció d'escoltar el que em volia dir.

Mes i mig després d'aquella vesprada fatídica, la Confraria de Pescadors va voler posar una placa en memòria dels mariners de la Julieta a la façana de la Llar del Pescador i va vindre el president a convidar-m'hi i jo vaig recriminar-li que hagueren cedit tan prompte, que no havien fet prou per buscar-los i que potser el temporal els havia arrossegat cap a les costes d'Algèria, on encara no sabien qui eren aquells naufrags. I que n'eren tres. Com la

tripulació de la Julieta. I que no havien fet res per comprovar-ho. L'home va excusar-se assegurant que havien rastrejat una zona ben ampla i que no havien trobat ni tan sols un senyal de la barca i que feia temps que no es veia una llevatada com aquella i que sí, potser us havia arrossegat ben lluny, però que no era probable que haguéreu fet cap a Algèria, i que, en tot cas, havia passat massa temps per conservar l'esperança. No vaig anar a la cerimònia, clar, perquè ser-hi hauria sigut com reconèixer que no tornaries mai i això no estava disposada a consentir-ho. El dia de Tots Sants, el pare va vindre a passar-lo amb mi, i va estranyar-se que em negara a dipositar un ram de flors al monòlit que recordava els tripulants de l'embarcació desapareguda. No pots seguir actuant com si no passara res, Natàlia. Ja fa sis setmanes, Fèlix no tornarà. Que no saps el que explicava l'àvia? Te la vaig contar un dia, aquella història, te'n recordes? Li van matar l'home els primers mesos de guerra, al front d'Aragó, i ella sempre deia que, en el mateix instant en què una bala feixista li va travessar el cor, a ella el seu li va fer un bot i va saber que no el tornaria a veure. Tan clar com si ho haguera vist. Si Fèlix haguera mort, jo també ho hauria notat, n'estic segura, igual que ho va notar l'àvia, però aquella vesprada jo no vaig sentir res, dins meu, tan sols l'estranyesa perquè passaren les hores i la Julieta no donara senyals de vida. Està viu, papà, Fèlix està viu. No sé on, ni per què, però està viu. I tornarà, ja ho veuràs.

Des del primer dia, havia anat retallant totes les notícies que parlaven de la Julieta i d'aquell temporal infaust que havia assolat teulades i arrancat arbres i provocat diversos accidents, tant a terra com a la mar. I, de tant en tant, m'agradava repassar tot aquell material per si trobava pistes de la sort que havíeu corregut. No sé les vegades que dec haver llegit aquella entrevista amb un armador del Grau i tampoc no puc aclarir per què, aquell dia, va cridar-me l'atenció una frase que apuntava que la llevatada havia estat més virulenta del que anunciaven les previsions. En el moment de llegir-la, no vaig sentir res d'especial, però aquella nit em vaig

desvetlar i vaig començar a donar-hi voltes. A poc a poc, va nèixer dins meu un sentiment alhora de ràbia i de remordiments. Ràbia perquè els meteoròlegs no hagueren sabut llegir correctament els indicis i hagueren fet de menys la magnitud d'aquella tempesta, i ràbia també perquè estava convençuda que les autoritats no haurien d'haver consentit que cap embarcació eixira de port, aquella jornada. Per a què els servien tants mapes i tants satèl·lits si no podien evitar els accidents? I, després, com és que no havien sigut capaços ni tan sols de trobar un mínim indicatiu del que havia succeït? He dit ràbia i he dit també remordiments. Perquè no sols culpava les autoritats d'inacció i de desídia, també em culpava a mi de no haver-te convençut que no era prudent fer-se a la mar, aquell dia.

Ho recorde bé. Estàvem asseguts a la cuina, acabant de sopar, quan van començar la pluja i el vent, una poca de pluja i un poc de vent, tan sols. Les previsions no eren bones, però tampoc semblaven terribles. Vas agafar el telèfon i vas enviar un missatge al patró per demanar-li què faríeu, l'endemà. Em vaig quedar mirant-te i et vaig dir no cal que eixiu, queda't amb mi tot el dia, faré arròs al forn per dinar i obrirem aquella botella de vi que vam comprar diumenge passat al celler que vam visitar amb els amics. Recorde que vas riure i vas quedar-te pensant un moment. No em temptes, Natàlia, no em temptes. Aleshores, el telèfon va anunciar l'arribada d'un missatge. El vas llegir i vas dir-me que el patró no sabia què fer. Dis-li que millor no eixir, vaig insinuar-te amb mitja rialla. No serà per a tant, potser un poc de mala mar, però n'hem passat de pitjors, n'estic segur, i no sé si podem permetre'ns perdre un jornal, amb la casa per pagar i tot això.

La casa, tant que l'havia arribada a estimar i com vaig arribar a odiar-la. La vam comprar per mi, ja ho sé, i també sé que ens venia gran i, des de primera hora, sabíem que hauríem de fer molts sacrificis per pagar-la. El teu jornal no era gran cosa i jo no treballava, quan vam començar a visitar immobiliàries. Tot el món ens deia que llogàrem un pis menut mentre jo preparava les oposicions i

que, quan tinguera plaça, ja podríem somiar amb una caseta amb jardí, i era cert que, si ho pensàvem en fred, era l'opció més raonable. Però em va captivar, la casa i el jardinet on vas plantar les violetes i dues hortènsies que, a l'estiu, esclataven de flors, i tu vas fer comptes i vas dir, ens vindrà justet, però, si ens administrem bé, podrem pagar-la. Els matins de diumenge, puc ajudar al bar dels meus cosins, que sempre necessiten que els tires una mà. I jo puc fer classes particulars, vaig respondre, ja fermament il·lusionada. I sí, la vam comprar, i ens vam administrar més que bé, i tu anaves a ajudar i jo feia unes poques classes, però així i tot ens venia molt costa amunt pagar les mensualitats de la hipoteca, i això que el pare ens va deixar uns diners. I, poques setmanes després de la tempesta, hi va haver un moment en què no pensava en cap altra cosa: que si no m'haguera encapritxat de la casa i haguérem llogat un piset, aquella nit no hauries tingut tant de deler de no perdre un jornal i no li hauries enviat un missatge al patró dient-li que no seria per a tant, la llevantada, i que si algunes barques no eixien a la mar, millor encara, perquè vendríeu el peix més car. És cert que vaig replicar-te que, per un dia, no passava res, i tu vas somriure i em vas dir, no patisques, tot anirà bé, ja farem l'arròs al forn diumenge. I jo vaig insistir un poc, però no prou. No tant com hauria d'haver insistit, en tot cas. O això pensava aleshores. I ben car que ho he pagat.

La casa va estar també en el centre d'una de les poques discussions que vam tindre. Devíem dur un any de casats, quan una parella d'amics van tindre el primer dels fills de tota la colla. I vam anar a veure'ls, clar, i els vaig comprar un detall i em van deixar agafar en braços el menut. Encara recorde els seus ulls clavats en mi i aquella expressió com de sorpresa i la gràcia que em va fer i com de bé em vaig sentir. I els dies següents va començar a créixer dins meu l'ansia de ser mare i, una vesprada de dissabte, després d'estimar-nos amb la força de sempre, et vaig proposar que, a la pròxima ocasió, podríem prescindir de precaucions a veure si... Si què, vas preguntar-me. Com que si què? No t'agradaria tindre un

fillet i comprar-li una canya i ensenyar-li a pescar? Ja saps que no podem, Natàlia. Què vol dir que no podem? Vol dir que no arribem a tot i que un fill són moltes despeses. I hem de pagar la casa, no t'oblides. La casa, sempre la casa. Quan sentia que l'esmentava, creia percebre un cert to de recriminació per haver-me encapritxat de la casa, com si em culpava a mi, exclusivament a mi, de totes les dificultats que passàvem. I potser per això, perquè sentia que era injust, m'encabotava més encara. I això que sabia millor que ell les dificultats que teníem per arribar a final de mes. Ho sabia perquè era jo qui anava al supermercat i comparava preus i només posava a la cistella els productes d'oferta i no em permetia ni un sol caprici. I comprava la roba al mercat i en tendes de segona mà. I, els matins d'hivern, quan em posava a estudiar, m'abrigava tant com podia per no engegar l'estufa. I rentava els plats amb aigua freda i la pell de les mans se'm tallava i em resistia tant com podia a posar-me crema hidratant. Sí, ho sabia molt bé, que anàvem justos, i que s'havia de pagar la hipoteca. I també sabia que tenies raó, que encara érem joves i jo havia de dedicar-me a estudiar, però no sé per què l'impuls de ser mare ho vencia tot i, a penes venia bé, t'ho insinuava de nou i, al final, tu t'enfadaves i jo també i, de primeres no, però al final me'n penedia, i encara així l'orgull podia més i estava de morros uns quants dies.

Davant meu, veig el banc, i una gavina a sobre que em repta a acostar-m'hi. Obri el bec i em mira desafiant i fa intenció de desplegar les ales per intimidar-me. Defensa un fragment de plàstic roig incommestible, però és que les gavines, em vas explicar, són aus ben peculiars: volen per volar, o per exhibir-se, ves a saber, però en tot cas sense un propòsit clar; i pateixen una mena de síndrome de Diògenes i recullen tots els objectes que els criden l'atenció, especialment si tenen colors vius. Podria deixar-la estar, però aquell és el meu banc de sempre. El primer des d'on es veu com entren les barques. I avui és l'últim dia que vinc i hi he de seure. A mesura que m'hi acoste, la gavina va fent passes enrere sense

deixar d'amenaçar-me i quan, finalment, s'envola, ho fa traçant entorn meu un cercle i grallant sense parar, però sec i no li faig cas.

Les primeres setmanes, vaig haver de prendre pastilles per dormir, però ja les havia deixades quan, després d'aquella nit d'insomni, el remordiment va convertir-se en una obsessió que em perseguia. No parava de plorar, de dia i de nit, i no deixava d'imaginar que les coses haurien anat d'una altra manera si m'haguera conformat a viure en un piset de lloguer o si no haguera insistit tant a convèncer-te de quedar-me embarassada perquè, de manera inconscient, t'havia impulsat a embarcar-te aquella matinada fatídica. Em sentia culpable i vaig tornar a les pastilles i no volia saber res de ningú, ni tan sols de les amigues, i no els agafava el telèfon i, si em tocaven a la porta, em quedava molt quieta i procurava no respirar fort i fer-los creure que no hi era. I a penes eixia per comprar al mercat el que necessitava i per anar cada vesprada a esperar-te al port. I, si em trobava alguna d'elles, li mentia dient que em passava els matins estudiant i que posava el telèfon en silenci i que duia taps a les orelles perquè no em desconcentrara res. Però el cert és que tenia por que, parlant amb elles, deixara de sentir-me culpable. Com si aquella fora la penitència que havia de pagar i no volguera evitar-ho, no sé si m'explique massa bé.

El pare va vindre un matí de sorpresa i em va trobar asseguda al sofà, mirant el buit, i em va dir, no pots seguir així, Natàlia, Fèlix és mort i tu no en tens la culpa, i jo vaig trencar a plorar i no vaig dir res. Però va ser quan va eixir al jardí i va veure la terra escarbada i les violetes arrancades i els testos de les hortènsies cap per avall que es va espantar de veritat. Què has fet, Natàlia? No li vaig contestar, de primeres, però ell va seure al meu costat i em va passar la mà pels cabells i em va rodejar amb el braç i em va acostar el cap al seu muscle. Va començar a parlar-me en veu baixa de com s'havia sentit ell, quan va faltar la mare. I em va dir que, de primeres, tampoc no s'ho volia creure, i que actuava com si no haguera passat res i tornava a casa i li costava admetre que ella ja no hi era, i que, més

endavant, se sentia culpable de no haver detectat a temps els símptomes de la malaltia que se l'acabaria enduent, i que es recriminava si no l'hauria hagut de convèncer d'anar al metge en aquella ocasió en què va notar que tossia més del compte o en aquella altra en què va tindre un punt de febre, i així dia rere dia, culpant-se de tot. Que si haurien d'haver anat a algun especialista de renom, que si haurien d'haver provat tal o tal altra teràpia, que si açò, que si allò, fins que va adonar-se que el passat no tenia remei per més que hi donara voltes i que havien fet el que havien cregut millor, en cada cas, i que les coses havien vingut així i no era culpa de ningú. I va ser aleshores quan va començar a trobar les forces per seguir endavant i ocupar-se de mi com calia, perquè m'havia tingut abandonada uns mesos, sense voler, però és que no tenia forces i no tenia ànim, i que el perdonara. I vam plorar els dos junts, molt de temps. I jo li vaig confessar que havia arrancat les violetes i havia tombat les hortènsies per venjar-me de la casa, perquè sentia que ella tenia la culpa de la nostra desgràcia, i que era una estúpidesa, ja ho sabia, però que no m'havia pogut resistir. I potser va ser, aquella, la primera ocasió en què vaig riure una mica. Perquè, mentre li ho explicava al pare, m'anava sentit més i més ridícula, d'haver-li fet pagar a les plantes la meua impotència, i notava que ell m'entenia i, no sé, però vam riure els dos i després ens vam abraçar. I vam replantar les violetes i també les hortènsies.

Arran d'aquella conversa, alguna cosa va canviar. I vaig començar a pensar que potser tenien raó, el pare, les amigues i la gent, i que no tornaries. Tal vegada va ajudar també que llegira que, per fi, havien identificat els naufrags d'Algèria i que eren tres andalusos d'El Puerto de Santa María, no ho sé, la veritat. Amb tot, no vaig deixar d'anar al port ni una sola vesprada. I, quan distingia les barques, no deixava d'escrutar la bocana per si veia arribar la Julieta. Suppose que, en el fons, i encara que a poc a poc reduïda a una flameta escarransida i moribunda, l'esperança no havia deixat de cremar del tot. Però la flameta convivia amb la constància que estava sola i que potser ho

estaria per sempre més perquè tu, haguera passat el que haguera passat, no tornaries. Estic segura que tots aquells que van intentar convèncer-me que acceptara les coses, ho van fer de bona fe. Però a mi, constatar-ho, em va fer créixer a dins una sensació de buidor infinita. Vaig deixar de parar taula per a dos, a la nit, i de cuinar polp el dissabte i de consultar la cartellera perquè sola no em venia de gust anar al cinema i tu no vindries per acompanyar-me. Però encara no gosava donar la teua roba a una entitat social, com m'havien indicat algunes amigues, i tampoc no podia evitar de parlar-te com ho faig ara i, de primeres sí, però més tard ja no sabia dir si ho feia perquè estava convençuda que continuaves viu o simplement per no sentir-me sola. Perquè sí, la casa semblava més gran i el silenci més dens i la rutina diària, que més o menys havia mantingut les primeres setmanes, ara em semblava d'una inutilitat extrema. Feia temps que havia abandonat l'estudi, però havia seguit atenent la casa perquè la trobares perfecta, quan arribares de la mar. A poc a poc, però, vaig deixar d'escurar els plats i de llevar taula i de fer el llit cada matí, i deixava la roba estesa dies i dies i, quan la recollia, ja ben resseca, la dipositava de qualsevol manera per damunt de les cadires i al final el banc de la cuina es va omplir de peles de creïlla i de restes de carn que començaven a fer pudor, i jo deixava córrer les hores al sofà, mirant les notícies, ja més per costum que perquè esperara alguna novetat positiva, i ja no passava compte de mi i de vegades dormia al llit i de vegades al sofà, i ara de nit i ara de dia, i a poc a poc les hores es van anar quedant buides i eren totes iguals i jo no parava de plorar. I pensava que si m'abandonava del tot potser ens reuniríem no sé ben bé on, però que tornaríem a estar junts i no és que pensara a llançar-me d'un pont avall o de tirar-me al tren o d'empassar-me totes les caixetes de medicaments que teníem a casa, no, però en el fons supose que era el mateix, abandonar-me del tot fins que algú obrira el pany de casa i em trobara estirada i freda com un pardalet. Va ser enmig d'aquesta tempesta interior que vaig començar a beure, però no amb intenció d'emborratxar-me, o almenys no amb intenció

conscient, sinó simplement per desídia, no sé com explicar-ho. I així anava deixant passar els dies i, si sentia el telèfon, el deixava sonar. Només de tant en tant, si veia que era el pare, feia el cor fort i li deia que estava bé, però que m'agafava estudiant i que havia de penjar si no volia perdre el fil, i ell no sé si s'ho creia, però al principi es veu que sí. I desconec si era de nit o de dia però, en una ocasió, vaig eixir a mig vestir al carrer i vaig començar a cridar-te i a plorar i a pegar crits, i a llançar objectes a la vorera, ara una cadira, ara uns plats, o això em van explicar després, perquè jo no recorde res, la veritat. I es veu que els veïns van cridar la policia o l'ambulància, no ho sé, i se me'n van endur a l'hospital. I va vindre el pare i em va dir, Natàlia, açò s'ha d'acabar, i jo no vaig poder contestar-li perquè m'havien inflat a pastilles.

M'ha costat recuperar-me i, si ho he fet, ha estat gràcies al pare, sobretot, que em va fer veure que tu no voldries trobar-me així, que m'estimaves massa, i em va fer buscar fotografies dels moments feliços que vam compartir i me'n va omplir la casa, i va agafar vacances i va vindre a quedar-se amb mi una temporada i no perdia ocasió de parlar-me de tu, de com m'havies estimat i de l'alegria que em desbordava el rostre quan el visitàvem al poble. No sé per què, però em vaig deixar dur i, a poc a poc, vaig reprendre les rutines de cada dia, però ara les feia en companyia d'ell, que venia fins i tot al port a veure com arribaven les barques. I va ser allà, mentre véiem entrar la Regina, que em va dir, Natàlia, has de tornar a estudiar. El vaig mirar desconcertada, i ell em va somriure i em va explicar que Fèlix li havia confessat que li feia molta il·lusió que volguera ser mestra perquè ell, per circumstàncies, havia sigut sempre mal estudiant i que m'imaginava en una de les escoles del Grau explicant als alumnes com era d'important la mar, que servia per alimentar-nos i per viatjar, per passar-nos-ho bé a l'estiu i per deixar-nos dur quan la contemplàvem en hivern, i com era de dur i de necessari el treball dels pescadors com ell, i que havia d'aprovar les oposicions per Fèlix, perquè l'hauria fet feliç. Molt feliç.

Ha passat una setmana, des d'aquella vesprada, i m'ha costat decidir-me, però ací estic, amb un pom de violetes a la mà. Li he demanat al pare que no m'acompanye. Perquè he vingut a dir-te adeu, amor meu, i necessitava fer-ho sola. El port encara està buit quan m'alce del banc i camine lentament cap al norai on solíeu amarrar la Julieta. Ja es comencen a veure algun operaris que traginen per la dàrsena, al cap i a la fi no falta tant perquè entren les primeres barques. La llotja encara està tancada, però, a l'aparcament, ja es veuen les primeres furgonetes dels pescaters i algun que altre cotxe particular. Camine pel moll en silenci, entre cordes, deixalles i muntons de xarxes per adobar. Al meu pas, les gavines proven d'intimidat-me, temoroses que els robe les restes que venen a picotejar, i, si m'hi acoste massa, fan unes passes al costat i em contemplen desafiants o es llancen a volar en cercle per sobre del meu cap, i es queixen a crits. Els gats les miren silenciosos, distants. El solet de primavera accentua l'olor de peix i de petroli i de podrit a què no m'acostumaré mai. He vingut a dir-te adeu, Fèlix, però no del tot, perquè sé que vindràs amb mi tota la vida. He llogat la casa amb la idea de recuperar-la quan estiga en condicions de poder-la pagar i potser, quan pugui, adopte el fill que no vam arribar a tindre, i li posaré Fèlix i li ensenyaré a estimar-se la mar. Demà me n'aniré al poble amb el pare. Allí podré centrar-me en l'estudi i habitudinar-me a viure sense la teua presència constant. I sí, aprovaré les oposicions i demanaré l'escola del Grau. I els ensenyaré als alumnes com és de bella i de necessària la mar. I com de terrible, també.

Veig entrar la primera de les barques, però no m'esperaré per esbrinar quina és de totes. Ja sé que, en tot cas, no serà la Julieta. M'acoste a l'aigua i contemple la superfície oliosa que s'agita suauement i llepa el moll. M'assec al norai i lentament vaig deixant caure, una a una, la dotzena de violetes. Les mire un instant i després comence a caminar en silenci.